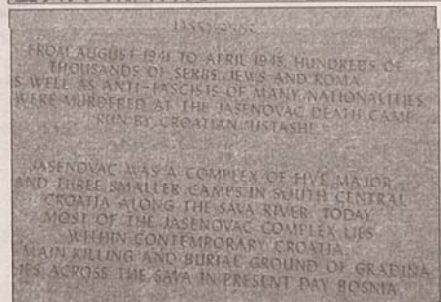

Дан Јасеновца - комеморација у Њујорку

Јасеновац је био највеће стратиште српског народа у Југославији за време Другог светског рата. Систем логора под овим именом успостављен је одмах по оснивању усташке Независне државе хрватске, а ова фабрика смрти радила је пуном паром све до краја рата. Овај и сви други логори у НДХ требало је да очисти "здраву" хрватску нацију од "инфериорних" људских бића и "непријатеља" који су осуђени на смрт само зато што су се родили као

изложба о јасеновачком концентрационом логору" на Kingsborough Community College (City University of New York). Књига произашла из овог скупа објављена је 2006. под насловом Јасеновац и холокауст у Југославији: анализе и сведочанства преживелих (Jasenovac and the Holocaust in Yugoslavia: Analyses and Survivor Testimonies), а уредио ју је Бери Литучи уз асистенцију Мила Јелисјевића. У то време је основан и Институт за истраживање Јасеновца

почетком маја одржава комеморација Јасеновца, која се састоји из два дела. Први део је предавање које одабрани гост држи у катедрали Светог Саве у Њујорку, а чији је домаћин о. Ђокан Мајсторовић. То је једна од најлешних српских цркава у Америци. Зграду саграђену средином 19. века купила је 1943. српска црквено-школска општина уз помоћ Српског народног савеза. Парохијани, међу којима има и Срба који генерацијама живе у Америци и

Горњи ред слева: Бери Литучи и Кринка Видаковић Петров у суботу 30. априла у сали цркве Св. Саве у Њујорку; Зорка Милић и Ева Дојч Костабел (стоји); о. Ђокан Мајсторовић (стоји десно) и др Радмила Милентијевић (седи десно). Други ред: меморијална плоча Јасеновца у Меморијалном парку холокауста у Бруклину, Бери Литучи отвара скуп у Бруклину, о. Владислав чита молитву; Доњи ред: паљење свећа.

Срби, Јевреји и Роми.

Читаоци *Американског Србобрана* ће се можда сетити да је у Њујорку, октобра 1997. одржана "Прва међународна конференција и

(Jasenovac Research Institute), којим руководи Бери Литучи, а који већ десет година организује одавање поште јасеновачким жртвама на Дан Јасеновца који пада 22. априла. Посебна заслуга Института и његовог директора Берија Литучија је то што је у Меморијалном парку холокауста у Бруклину, на прелепом месту на обали, постављен камен на којем пише све о Јасеновцу - где се логор налазио и колико је невиних људи побијено у њему на најбруталнији начин.

Сваке године се крајем априла или

оних који су се недавно настанили у Њујорку, ревносно одржавају своју цркву, стару, али прелепу зграду с оригиналним фрескама и витражима. О. Ђокан и његови парохијани приредили су одличну вечеру, након које је овогодишњи говорник др Кринка Видаковић-Петров одржала предавање под насловом "Порука Јасеновца у 21. веку".

Ако би требало издвојити једну једину поруку Јасеновца у 21. веку, она је следећа: када политички, идеолошки, национални или

- Пренето на 19 -

неки други интереси укину правду као највишу људску вредност, рекла је Видаковић-Петров, последице за будуће генерације су поражавајуће. Данас нас уче да правда није важна, а да су једино важни интереси и моћ која је у стању да их наметне.

Предавање је завршено подсећањем на заборављене речи великог руског писца Достојевског, који је рекао да "ако нема Бога, онда је све дозвољено". А порука Јасеновца у најкраћем гласи: ако нема правде, онда је све дозвољено.

Слушаоци, међу којима је било и Срба и Јевреја, поставили су након предавања више занимљивих питања и дали своје коментаре. Међу њима истичемо коментар Еве Дојч Костабел, Јеврејке из Загреба, која је преживела усташке злочине, а већ дуго живи у Америци.

Она је изнела до сада непознат податак:

Јасеновац ...

- Пренето са 17 -

О. Владислав и учесници скупа у Меморијалном парку холокауста у Бруклину, Њујорк

да је жена Анте Павелића била Јеврејка, што она поуздано зна јер је њена ујна била рођена сестра Маре Павелић. И ујак и отац Еве Дојч Костабел страдали су у НДХ, а Мара Павелић

не само да није ништа учинила да се они спасу, него је подржавала Павелићеву расну политику и геноцид.

Сутрадан, после службе у катедрали Св. Саве, коју је одржао о. Владислав (заменик о. Ђокана који је био на путу), они који су хтели пошлти су изнајмљеним аутобусом у Меморијални парк холокауста, где је одржана заједничка српска и јеврејска комеморација Дана холокауста и Дана Јасеновца. Говорили су одабрани представници јеврејске заједнице, а са српске стране Бери Литучи и Кринка Видаковић-Петров.

Након тога је стављен венац код обележја Јасеновца, а присутни су упалили свеће у знак поштовања и сећања на жртве. Била је то изванредна прилика да се подсетимо и да никада не заборавимо - Јасеновац.

Кринка Видаковић Петров